

Praha 6. října (ČTK) - I 20 let od konce totality Česku hrozí návrat komunismu. Kromě toho se zpochybňuje euroatlantická vazba země a projevují se sympatie k autoritativním režimům Ruska a Číny. V projevu na úvod mezinárodní konference 20 let poté to dnes řekl předseda ODS Mirek Topolánek.

"Společnost svobody má stále trhliny, je křehká a zranitelná. Hlavní vinu na tom nese veřejná sféra," prohlásil Topolánek. Problémy ale podle něj nezpůsobují pouze politici, ale také soudy a média. Naopak největší pokrok od pádu totality prodělala podle předsedy ODS občanská sféra, do níž Topolánek řadí i soukromé firmy a živnostníky.

Podle něj má mnoho problémů české společnosti, které se západním zemím vyhýbají, svůj původ v totalitním myšlení, které je zakořeněno v lidech. "Naději do budoucna proto nevidím primárně v momentálních ekonomických nebo politických úspěších, ale v nové generaci," řekl.

Topolánek také využil projev k útoku na konkurenční ČSSD. Znovu upozornil na koalici sociálních demokratů s KSČM v některých krajích a varoval před možností vzniku podobné koalice na centrální úrovni i po volbách v příštím roce. ČSSD takový scénář v minulosti opakovaně odmítla.

Dvoudenní konferenci, na níž předseda ODS vystoupil, pořádá Ústav pro studium totalitních režimů. Jeho ředitel Pavel Žáček na úvod konference prohlásil, že se původně měla konat v rámci českého předsednictví Evropské unii v první polovině roku, kvůli českým vnitropolitickým problémům ale byla odložena na říjen.

str rot

Praha 6. října (ČTK) - Česká republika udělala pro vyrovnání s minulostí z hlediska celého regionu více než jiné země, tvrdí americký politolog a historik českého původu Michael Kraus. Na konferenci 20 Years After - Komunistické režimy ve střední a východní Evropě jako společné dědictví, která dnes začala v Praze, přijel z Middlebury College ve Vermontu (USA).

Připustil, že většina lidí v Česku má pocit, že se republika s komunistickou minulostí nevypořádala "příliš efektivně, příliš dobře". Připomněl ale, že Česká republika vytvořila právní předpoklady k restitucím, které šly dál a hlouběji než v ostatních zemích. Jako další příklad uvedl lustrační zákon. Ten se podle něj stal v pozdější už dokonalejší formě modelem pro ostatní země střední a východní Evropy. "Ono záleží na tom, na které židli sedíte, když se to snažíte vyhodnotit," uvedl.

Právě lustračním zákonům a jejich aplikaci v ČR se chce věnovat Pavel Žáček, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů, který konferenci pořádá. Připomenout chce nejen diskusi z počátku 90. let, která vedla k přijetí dvou lustračních zákonů, ale hovořit bude i o jejich naplňování. Diskusi je podle něj třeba vést i o tom, nakolik ČR potřebuje lustrační zákon ještě 20 let po revoluci.

Vypořádání se s odkazem komunistických režimů, tedy s komunistickou minulostí, je podle Krause dlouhodobý proces. Nelze ho dovést do konce, jak ukazuje zkušenost západních demokracií, které se vyrovnávají s minulostí, například válečnou, dodneška, uvedl profesor.

Na pražské konferenci bude Kraus hovořit o tom, jaké faktory ovlivňují pokusy společnosti se s minulostí vypořádat. Proč se formy takzvané přechodné spravedlnosti, které se vyvinuly ve střední Evropě, liší například od toho, co se děje v Jižní Americe a jinde ve světě.

Konference se těší velkému zájmu. Do anonymního výběrového řízení se přihlásilo přes 70 referentů, z nichž komise složená z mezinárodních odborníků vybrala 35 nejlepších příspěvků. Přednášet a diskutovat se bude o vyrovnávání se s komunistickou minulostí, transformaci bezpečnostních sborů, či o historickém a literárním vzdělávání jako o nástroji indoktrinace. V zorném poli odborníků bude také reklama, gastronomie, móda a umění pozdního komunismu.

Dvoudenní konference se měla podle Žáčka původně konat v rámci českého předsednictví Evropské unii v první polovině roku. Na říjen byla odložena kvůli vnitropolitickým problémům. V listopadu na ni naváže Konference předsedů parlamentů evropských postkomunistických zemí.

vh mkv